OTHLONUS S. EMMERAMMI RATISPONENSIS

Vita S. Wolfkangi

SABBATISMUS

Othlonus S. Emmerammi Ratisponensis (c. 1010–c. 1070)
Vita S. Wolfkangi

Textus latinus: in dominio publico.
Translatio, concordantia et editio © 2026 Inversiones San Juan Diego (Sabbatismus). Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0).

Sabbatismus: officina editoria fundationis Inversiones San Juan Diego, San Pedro Sula, Honduras.
Litteris EB Garamond et Cinzel compositum.
sabbatismus.com

Prologus in vitam sancti Wolfkangi

Fratrum quorumdam nostrorum hortatu sedulo infimus ego O. coenobitarum Sancti Emmerammi compulsus sum, beati Wolfkangi vitam, ab antecessoribus nostris in liberulis duobus dissimili interdum et impolita materie descriptam, in unum colligere atque aliquantum sublimiori stilo corrigere. Quibus saepius renitendo, ex imperitia magis quam malicia, tam ardui operis denegavi negocia. Sed illi, quod mihi difficillimum videbatur ex proprio, divino adjutorio levigantes, a precibus inceptis non desistebant, donec me votis suis parere vel attemptare promittebam, credens utique, quia non absque superno nutu hujusmodi foret exactio, dicente Scriptura sacra: Nihil in terris fil sine causa. Quae sit autem causae rationabilis et aliqua utilitate subsistentis diffinitio, sancti Augustini docemur rudimento: Voluntas Dei, inquit, prima et summa causa est omnium corporalium et spiritualium motionum. Hac igitur fide atque spe incitatus, fraternos adimplere curavi precatus. In quo scilicet opusculo hoc studere me denuncio, ut ea quae simili quidem sensu prolata sed inemendato rusticoque stilo videbantur vagabunda, regulae aliquantulum grammaticae artis subjugarem et ad litteratorios usus exemplarem. Ubi vero dissimi-

lis habebatur sententia, ut est illud quod dicitur regem gentemque Ungariorum ad sacram fidem convertisse necnon baptizasse, nonnullaque alia quoniam non solum alter libellus, Arnolfi scilicet monachi dyalogus aput nos scriptus, sed etiam omnium, qui adhuc nobiscum conversantur et se relatione patrum fideli comperisse sancti Wolfkangi gesta testantur, verba discrepant, visum est mihi magis debere sequi dicta scriptaque nostratum, inter quos et maxime praedictus vir Dei in hac vita degens claruit, quam extraneorum. Nam alter libellus, in quo varietas habetur talis, delatus est ex Francis. Multa etiam quae in libro neutro inveniebantur fidelium quorumdam attestatione comperta addere studui, sicque quaedam addendo, quaedam vero fastidiose vel inepte dicta excerpendo, pluraque etiam corrigendo, sed et capitularia praeponendo, vobis, o fratres mei exactores hujus rei, prout ingenioli mei parvitas permisit, obedivi. Jam, rogo, cessate plus tale quid exigere a me.

Capitula

7. Quomodo Heinricus, Treverensis episcopus factus, 6. Quod vir Dei renunciare saeculo. 5. Quomodo ob quaedam obscura in Martiano. 4. Quia cum quodam Heinrico sibi familiarissimo discendi causa ad Wirciburg. 3. Quanta aviditate scolis traditus litteraturam. 1. Quibus parentibus sanctus Wolfkangus sit natus et quali conversatione ab infantia fulserit, quidque matri suae de eo visum fuerit. 2. Relatio de nominis ejus memoria, quia indifferenter accipi possunt hujusmodi vocabula. ceperit. convolaverit. dicta conscolasticis a se enucleata a magistro Wirciburgensi sit repulsus. decreverit sed amici sui Heinrici precibus distulerit. sanctum Wolfkangum secum ire petierit et ei omnem post se episcopatus dignitatem subdere voluerit, sed ille haec renuens vix pueris docendis praeesse consenserit. 8. De eo quod episcopus Heinricus audita conversatione sancti viri coenobium aliquod sibi committere studuerit. 9. Quomodo Heinrico praesule in Roma defuncto sanctum Wolfkangum ad se convocaverit episcopus Coloniensis Bruno. 10. Quemadmodum vir Dei a Brunone episcopo dimissus patriam reviserit et ad monasticam vitam tetenderit. 11. Qualiter sanctus Wolfkangus a beato Udalrico presbyter sit ordinatus. 16. De eo quod quidam indigne ferebant, quia praedic-

to 12. Ubi viro Dei sanctus Otmarus per visum apparens, quod praesulatus regimen esset accepturus, quantisque id annis foret dispositurus, praedixerit. 13. Quomodo ex revelatione divina incitatus praedicandi causa Pannoniae petierit confinia, sed a Piligrimo Pataviense episcopo sit revocatus. 14. Quomodo ejusdem episcopi effectu Ratisponensis Ecclesiae praesulatum susceperit. 15. Qualiter in urbe praedicta monasticae vitae incuriam prospiciens doluerit, et pro hujusmodi emendatione Ramuoldum in Sancti Emmerammi coenobio abbatem constituerit. 19. Quanta. coenobio abbatem praefecerit. 17. Qualiter etiam sanctimonialium monasteria in praedicta urbe constituta ad monasticae vitae regulam perduxerit. 18. Quomodo canonicorum jura providere studuerit. praedicationis gratia refulserit. 20. Quod viro Dei praedicante diabolica fraus discurrere populum fecerit. 21. Qualiter eum stolidus quidam tacite despiciens, mox terrore ac infirmitate fuerit correptus, sed postea sanitati restitutus. 22. De cotidiana illius conversatione. 23. Quomodo sacerdotes pagenses admonuerit, ut se observarent. 24. Quanta sollicitudine emendaverit, cum quosdam ob vini penuriam missas cum aqua celebrasse audiret. 25. Quod ita alienis sicut sibi subditis misericordiam exhibuerit. 26. Quanta industria multos famis tempore procuraverit. 27. De paupere, quem pro furto comprehensum excusavit eique vestimenta exhibere jussit. 28. Quomodo hereticum verba quaedam erroris arte dialectica proponentem eadem arte mirifice confutaverit. 29. Qualiter a caesare Ottone rogatus

consensit, in Poemia Ratisponensi ecclesiae subdita fieri episcopatum. 30. Quia prophetiae spiritu claruerit. 31. Quomodo legatus sancti praesulis, qui ablato equo ejus jussa ambulando implere studuit, subito equum sellatum invenerit. 32. Ubi in caesaris Ottonis expeditione, multis ex fluvii cujusdam inundatione periclitantibus, ipse securus fluvium transiit aliosque transire fecit. 33. De clerico, cui maledicendo oculorum dolorem ingessit, sed postea benedicendo sanitati pristinae restituit. 39. Qualiter post sancti viri obitum mox praesul Hartwicus et Aribo comes advenientes, una cum reliqua plebe corpus ejus ad Ratisponam urbem divexerint. 37. De quodam Rubilocensis. 34. De muliere demoniaca curata. 35. Item de alia muliere demoniaca curata. 36. Qualiter vicedominum suum tonitruum fulgurumque terrore moribundum sanitati reddiderit. ecclesiae aegroto per ejus benedictionem sanato 38. Quomodo per Danubii decursum in orientalem Pagoariae plagam profectus corporisque molestia praeventus ibi obierit. ibique in Sancti Emmerammi ecclesia sepelierint. 42. Quomodo regi Heinrico in visione apparens, per senarii numeri descriptionem imperialem designaverit dignitatem. 40. De demoniaco, qui, a cementariis ad locum ubi sanctus Wolfkangus obiit deductus, mox sanus factus est. 41. De eo qui ferro constrictus ad ejus sepulchrum venit, sed absolutus rediit. . 43. De quodam caeco illuminato. 44. De muliere debili apud ejus tumulum sanata. 45. Item de quodam aegroto per eius merita sanato.

VITA SANCTI WOLFKANGI EPISCOPI

1

Beatus igitur Wolfkangus, natione Suevigena, ex ingenuis parentibus, et ut sibi Salomon optat, nec divitias nec paupertatem patientibus, sed mediocriter recteque viventibus, est procreatus. Qui nimirum ab ipsis infantiae rudimentis divinum fontem vitae sitiens et caduca quaeque despiciens, magna meritorum praerogativa coepit eminere, multisque virtutibus studuit fulgere Fertur etiam, quod ejus matri visum fuerit stellam in gremio portare. Quod scilicet praesagium conveniens erat praeclaris filii virtutibus. Nam unus illorum extitit, de quibus Scriptura sacra dicit: Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates.

2

Natus ergo puer, non multo post baptismi gratiam adeptus, Wolfkangus est appellatus; quod videlicet nomen ille per semetipsum est interpretatus. Nam in quodam armario, quod ipse construi praecepit, inter reliqua, sicut erat peritissimus poematum compositor, ita scripsit:

Jusserat aediculam mandrita Lupambulus istam.

Verumtamen pro nulla suae malitiae nota hoc nomen ei imponebatur, sed quadam consueta suae cognationis appellatione, quia et nomina bestiarum in utramque partem adverti possunt.

Leo etenim interdum significat diabolum, ut ibi: Sobrii estote et vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret; Christum etiam nihilominus designat, ut est illud: Ecce vicit leo de tribu Juda; et ovis in bono ponitur, ut illud: Nos autem populus tuus, et oves pascuae tuae, et in malo, ut ibi: Sicut oves in inferno positi sunt; item patriarcha Jacob ad filium suum: Benjamin lupus rapax; et poeta de persona sancti Pauli ita scribit:

O lupe Paule rapax, quid jam remanebit in orbe, / Quod non ore trahas?

Hinc itaque apparet, quod nullus justificatur vel reprobatur ex nomine.

3

Crescente autem puero, Spiritus sancti gratia augebatur simul in illo. Nam cum jam circiter septuennis esset, parentes ejus illum pro discendis litteris cuidam commendaverunt clerico, hoc veluti religiosi praemeditantes, quod et postea experti sunt gaudentes, ut per juges interventus filii instructi, funes peccatorum, quibus semet circumplexos sentiebant, solverentur. Idem vero pretiosae indolis puer tanta aviditate ac memoria litteras coepit capere, quo paucis annorum decursibus transactis non solum hystorici sensus superficiem penetrarit, verum etiam intimas mysteriorum medullas investigarit. Quamobrem in privatis jam minime contentus est discere locis; sed ubi tunc in Germaniae partibus maxime pollebat scolare studium, patre ducente bithalassum adiit, id est Augense coenobium. Ubi,

quoniam ejus fama ingenii pridem audiebatur, gratanter est susceptus, brevique tempore delapso, magistris, qui illius capacitatis acumen senserant, efficitur suspectus. Verumtamen nullo despectionis fastu ex hujusmodi eminentia intumescebat, sed cum omnibus in domo Domini ambulabat cum consensu.

4

Per idem tempus fuit in loco praefato propter studium scolare quidam Heinricus, eximia Francorum Suevorumque prosapia genitus, qui supradictum juvenem maximo sibi adnectens amore, rogavit unice, ut secum ad Herbipolim, quae a rusticis Wirciburg vocatur, veniret. Hoc autem ideo propensius suadebat, quod frater ejus, Poppo nomine, monarchiam illius episcopii tenebat et quendam Stephanum de Italia scolaris doctrinae causa conduxit, qui omnibus ibidem discere cupientibus satisfacere possit. Cumque idem Heinricus in hujusmodi precibus persisteret, omnemque humanitatem, quae discendi ac peregrinandi necessitas exigit, promitteret, petenti tandem acquievit. Venientes ergo simul ad praedictam urbem, scolarem adeunt magistrum, et sub ejus disciplina commorantes, aliquantis diebus habuere propitium.

5

Cum autem quadam die in Martiano de nuptiis Mercurii et philologiae legeret, quomodo utriusque nomen rhythmi profunditate conveni-

ret et non satis diligenter exprimeret: juvenes, ut soliti fuerunt, ad perspicacioris sensus virum Dei Wolfkangum venerunt, et ut numeri difficultatem explicaret, unanimiter postulaverunt. At ille, sicut erat benignus et edoctus, non solum quod rogaverant, verum etiam omnem hujus sententiae scrupulositatem aperiens insinuavit. Quo comperto, magister praefatus ira commotus, ne ulterius suae interesset lectioni, sub interminatione prohibuit. Sicque malignus hostis, inventa hac occasione, tam per se quam per suos complices famulum Dei suffocare temptabat. Sed nimirum, sicut flamma flatibus venti agitata validius accendi solet, ita divini sensus ardor, qui in pectore Wolfkangi a pueritia coaluerat, nullo temptationis imbre potuit extingui. Ex illo itaque tempore, sicut ipse fatebatur, cujus omnia verba sunt credenda, de nullo carnali demonstratore scripturarum apprehendit penetralia, tantoque sibi postea extitit amplius ingenium, quantum distat inter hibernum solem et aestivum.

6

Hujusmodi igitur profectibus vir Dei maturascens, cotidie se ipso robustior virtutibus succrescebat, etiam in corde suo quasdam de convalle lacrimarum ascensiones facere disponebat. Nam nisi amici precibus Heinrici, cum quo familiare habuit contubernium, retraberetur, omnimodo saecularibus renunciaret desideriis. Sed assidue tractans, quia caritas non quaerit quae sua sunt, sed quae alterius, ad tempus distulit quod postea devotus implevit.

7

Brevi dehinc evoluto tempore, Heinricus ab Ottone Magno Treverensem suscepit archiepiscopatum, et ut secum illuc adveniret obnixe flagitavit beatum Wolfkangum. At ille aliquandiu resistens, cum bene non posset, male noluit esse rebellis. Profectus est ergo cum amico. Tunc venerabilis antistes internae dilectionis vim, quam erga virum Dei habuit, explere cupiens, beneficiis et dignitatibus tantis voluit eum honorificare, quatinus per omnem episcopatus sui potestatem secundus post se, ceteris praelatus haberetur dignitate. Servus autem Dei cenodoxiam fugiens, semperque prae oculis illud apostolicum habens: Nihil intulimus in hunc mundum, sed nec quid auferre possumus, et: Qui cupiunt divites fieri, incidunt in laqueos diaboli, tali honore se dicens indignum, tandem consensit scolasticos juvenes sibi commendari; prudenti usus consilio, ut scilicet ingens doctrinae talentum sibi a Deo traditum aliis exhibendo, sicut dispensator fidelis fructificaret. In quo labore nihil lucri, nihil mercedis sibi more saeculari [exhiberi voluit], sed ut alios lucrifaceret, decrevit operari. De nullo namque discipulorum, sicut plerique solent doctores, illum satyricum clamantes versum:

Nosse volunt omnes, mercedem solvere nemo,

causa remunerationis aliquid exigebat, quamvis a pluribus cogeretur. Nondum vero presbyter ordinatus a carne tamen se abstinuit, nec pretiosa vestimenta quaesivit, vigiliis quoque et orationibus jejuniisque deditus, corpore solummodo,

non mente, saecularibus negociis erat implicatus. Juvenes etiam, quos ad erudiendum suscepit, non solum liberalibus exercebat doctrinis, verum etiam moralibus informabat disciplinis. Ut autem quantae discretionis esset aliquantum inspiciamus, sicut discipulis ejus narrantibus audivimus, adeo se temperavit inter alumnos, ut, cum quibusdam capacioribus artium vel auctorum difficilia quaeque et profunda enodaret, mox ad idiotas simplicioresque se vertens, et nutricis more quasi lacteum historiae cibum praecoquens suppeditaret. Praeterea quicumque pauperes et humanis destituti solatiis in ejus discipulatu morabantur, carnali non minus quam spirituali alimento ab eo refovebantur.

8

Hac igitur tam laudabili conversatione partim visa partim comperta, Heinricus archiepiscopus tam per se ipsum quam per suos familiares Dei famulum aggreditur, rogans ut aut clericale vel monachile coenobium aliquod regendum susciperet. Tunc ille per humilitatis excusationem solitam omni sublimitate se clamans indignum, tandem per obedientiae subjectionem compulsus, consensit ut esset decanus clericorum. Hoc primatu licet invitus vendicato, inreligiosis terrori, ceteris fuit amori, quos scilicet omnes tam minis quam suasionibus, quod ante non consueverant, fecit simul cibum capere et dormire, in claustro lectionibus intendere, et ne intima vel spiritualia neglegerent quibus carnalia suppeterent, delectabiliter admonuit; in omnibus his se

praebens exemplum, adeo ut jam a cunctis diceretur non esse clericus sed monachus.

9

Interea praesulem Heinricum contigit Caesaris Ottonis jussione expeditionis causa Romam pergere, ibique cum aliquantum tempus moraretur, nimis aegrotare. Sed cum se desperaret convalescere, vocavit ad se Caesarem, et exposuit ei beati Wolfkangi qualitatem, obsecrans ut Treveris litteras mitteret, cum quibus, ne a nullo idem Dei famulus injuriaretur, interdiceret. His precibus gestis, persolvit debita mortis. Qua fama Treveris audita, sanctus Wolfkangus primo nimium contristatur, deinde consolari coepit, quoniam quae diu de saeculi contemptu cogitarat tunc peragere licebat. Cumque jam confirmata mente repatriare vellet, archiepiscopus Coloniensis Bruno, qui et ducatum tenuit Lutringensem, fecit eum ad se venire, ac promittens illi omnem humilitatem necnon pontificatus honorem, conatus est secum detinere. Haec sanctus renuit, quia semet in ardua fixit. Aliquandiu tamen cum illo conversatus est. Unde et frequenter postea retulit, quia eidem Brunoni episcopo similem in omni probitate raro viderit. Notandum autem merito, quantae perfectionis vir iste fuerit, cui tanta prosperitas saecularis promissione egregii praesulis arrisit, plurimaque quae scribi fastidiosum est, nec tamen adhaesit. Magni enim constat meriti, haec omnia relinquere, seque in hoc saeculo mendicum facere.

10

Gloriosus ergo archiepiscopus Bruno virum Dei sentiens artioris vitae conversationem aggredi velle, cum amabili tripudio dimisit eum juxta placitum abire. At ille domum veniens, ab omnibus cognatis et amicis amabiliter est susceptus, obviamque habuit, ut ita dicam, Syrenes velut alter Ulyxes. Tunc omnis parentela omnisque cognatio meliorem substantiae hereditariae portionem pollicentes, plures quoque amici flagitantes, ne se desereret, dicunt: In te omnis domus inclinata recumbit. Non defuerunt etiam qui adderent, quia Scriptura praecipit parentibus obsequendum. Agonitheta autem Dei contempnens omnia, ipsius Domini nostri Jesu Christi opposuit verba dicentis: Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Legebat forsitan quod sanctus Hieronimus ad quendam scribit amicum: « Licet parvulus in collo pendeat nepos, licet sparso crine scissisque vestibus ubera quibus te nutrierat mater ostendat, licet pater in limine jaceat, percalcato patre citius perge, siccis oculis ad crucis vexillum evola. Summa pietas est in hac re te fore crudelem. » Intuebatur etiam Johannem baptistam, cui quamvis sancta fuerit mater et sacerdos pater, tamen utrosque relinquens, ne cum hominibus habitans pollueretur, in eremum secessit. Hujusmodi igitur exemplis incitatus, parentes seorsum convocans, dixisse fertur: « Rerum substantialium portionem, quam mihi disposuistis dare, inter vos dividite. Est namque quidam praepotens ac

dives dominus qui grande patrimonium mihi, si illi fideliter servire volo, promisit, in quo pars hereditatis meae, et ipse est qui restituet hereditatem meam mihi. Credo etenim, quia daturus est mihi tam sufficiens beneficium, ut et vobis aliquod praebere possim adjutorium. Quapropter rogo, ne tanti beneficii promissa lacrimabili interrumpatis querimonia; sed parate quae sunt ad haec necessaria. Non enim quaerit neglegentem sed studiosum servitorem dominus talis. » Mox alacriores effecti parentes, nomen et locum quo vellet ire investigant. Quibus ille dixit: Modo scire non potestis, postea vero scietis. Deinde sciscitantibus eis, si aliquem suorum habere dignaretur in comitatu, prorsus contradixit. Paucis vero diebus transactis, tulit secum duos juvenes, et spiritalem Isaac, suum scilicet votum, quod offerre Deo volens in holocaustum, venit ad monasterium solitariorum in tenebrosa silva constitutum. Illuc nempe propter artiorem regulae disciplinam, quae ibi noscitur esse, Dei famulus elegit tendere. In illis autem diebus coenobitis loci ipsius spiritalis praefuit Pater, Anglorum gente procreatus, nomine Gregorius, qui juvenilibus annis patriam, parentes, feminam quoque sibi desponsatam relinquens, ad monasterium convolavit. Cujus vitam religiosissimam, quia non opus est hic retexere, praetermittimus, ne a proposito deviemus. Hujus ergo abbatis magisterio servus Christi Wolfkangus se commendans, veterem cum suis actibus hominem deposuit, et novum monasticae conversationis habitu induit. In qua quanto rigore qualique observantia vixe-

rit, et virtutum suarum exitus et multarum salus animarum ostendit. Transacto itaque tirocinii sui tempore, multi vicinorum monasteriorum probitatis ejus fama respersi ad illum venerunt. Quos omnes, accepta abbatis licentia, in auctoralibus simul et artificialibus doctrinis et, quod his eminet, moralibus aedificavit disciplinis.

11

Eodem tempore beatus antistes Oudalricus, cujus sanctitas per totam redolet Europam, visitandi fratres causa ad illud solito more monasterium devenit. Et cum aliquot ibi dies moraretur, cognita sancti Wolfkangi qualitate, magno caritatis affectu eum studuit amplecti et venerari. Non multo post etiam, quamvis renitentem, ordinavit presbyterum. Tunc vir Dei sacerdotii dignitate sublimatus, implere desiderans quod est appellatus, omni humilitatis sarculo suum scopebat spiritum; sicque per vota, quae sua distinxerunt labia, holocausta fideliter obtulit medullata; et quia contritione tali semet Deo cotidie offerre studuit, divinae visionis gratia sublimari meruit.

12

Nam cum pro sua aliorumque salute jugiter exoraret et hujusmodi preces sanctorum suffragiis intentissime commendaret, beatum Christi confessorem Otmarum, cui se suaque frequentissime commendabat, sibi in somnis asstare videbat. Quem jussus intendere, ab eo hujusmodi

accepit verba: « Quia rogatus a te ut intercederem pro te, manifesto nunc tibi quaedam futura, quae tibi provenient intercessionis meae cura. Pauper et inops de hac provincia egredieris; sed in alia, in qua pro amore Domini exulaberis, episcopatum caducis rebus satis locupletem praedestinatione divina suscepturus eris. Cujus in administratione si fidelem te exhibueris, expletis viginti duobus annis, vitam transitoriam eris exiturus et aeternam ingressurus. Et hoc procul dubio scito, quod animam Conditori redditurus es in loco ubi sub nomine Christi a Christianis memoria mea veneratur et colitur. Quo me in hora exitus tui Aegypto hujus mundi spero adventurum cum ceteris, quos de civibus supernis ad te venturos consolatores habere merueris. »

13

Hujusmodi ergo visione percepta, eo ampliu quo certius intendebat aciem mentis in speculum divinae contemplationis, reputans jugiter secum qualiter in salutem aliorum sibi concessum duplicaret talentum. Hujus rei gratia abbatis sui licentia monasterium, et non monachum deserens, immo secundum Apostolum majora charismata aemulari cupiens, per Alemanniam devenit exul in Noricum. Ad cujus orientalem plagam cum humili comitatu pergens, praedicandi gratia Pannoniae petit confinia. Ubi cum veterum fructices errorum extirpare et steriles squalentium cordium agros evangelico ligone proscindere frugemque fidei inseminare frustra laboraret, a Piligrimo Pataviense pontifice ab incepto revocatus

est opere. Dolebat enim idem pontifex tantum colonum in sulcis sterilibus expendere laborem. Cumque ab eo revocaretur omnique humanitatis studio susciperetur, apud illum rogatus commorabatur aliquot diebus.

14

Quo commorationis tempore idem episcopus optime usus, utpote qui erat sagacitate omnimoda plenus, juxta quod Apostolus docet: Probate spiritus si ex Deo sint, clandestina et manifesta divini servitii observatione ac assidua sacrae Scripturae indagatione satis probavit hunc quem susceperat peregrinum non esse gyrovagum, sed stabilem verae fidei domesticum. Unde et quosdam de suis familiariter alloquitur, dicens: « O quam felix ecclesia, quae Deo volente isto donabitur sacerdote. Ergo necessarium valde videtur mihi et utile, ut huic famulo Dei petam regimen Ratisponensis episcopii; quia optime convenit, sicubi abundat bona voluntas, ut eam etiam ad bona opera procedere faciat bene collata facultas. Donum quippe, quod hic vir seminare voluit in duratis cordibus paganorum, et salutis obsequium, quod repulit caecitas illorum, quandoque fortassis, hoc eodem agrum dominicum excolente, dabit fructum suum in populis Christianorum. » Ad haec quidam respondentes dixerunt: « Qui fieri potest, ut iste pauper et ignotus ad honorem tanti episcopatus mereatur pertingere, cum jam nonnullae celebres cognitioresque personae hunc sibi apud imperatorem dignius valeant acquirere? » Quibus ille dixit: « Divina et

humana inter se valde probantur distare judicia. Scrutator namque cordium et renum ab initio mundi elegit contemptibilia et ignobilia, ut confunderet fortia; e contrario vero mundus quod suum est superbe ad horam extollit, sed in brevi cum confusione distollit. Unde operae pretium censeo, ut cum auxilio marchicomitis, cujus consilio multa solet facere imperator, petam, ne per ambitionem quemquam ad praedictum episcopatum assumat, sed ob aeternam remunerationem, quemcumque humilem et modestum ac eruditum invenerit necnon officiis ecclesiasticis aptum esse probaverit, hunc, cujuscumque sit conditionis vel parentelae, promoveri faciat ad culmen ecclesiae. » Quid plura? Per legationem episcopi ac suggestionem marchicomitis imperator Otto secundus suae et ecclesiasticae utilitati prospiciens, immo, quod verius est, nutu Dei, in cujus manu cor regis, admonitus, omnes, qui pro eodem episcopatu adipiscendo laborabant, avertit, et se totum ad electionem venerandi viri Wolfkangi convertit. Sicque legatos celeriter misit, ut idem famulus Dei in locum cathedrae pontificalis eligeretur, deinde, vellet an nollet, ad Franconofurt, ubi imperator Natalem Domini celebraturus erat, deduceretur. Legati vero, ut jussi fuerant, pergentes, invenerunt eum cum praenominato episcopo commorantem, sed jam ad patriam repedare cogitantem. Ignarus enim erat rerum pro se gestarum, et idcirco animum intendit aliorsum. Cumque legati, quare venerint, ei indicarent, primum recurrit ad secretarium cordis, se suaque Deo commendans in intimis;

dein episcopo Piligrimo, cujus caritate illic detinebatur, causam legationis exponens, dixit: Hoc novum, quod mihi per nuntios imperatoris venit, caritas tua, ut arbitror, fecit. Sed licet meae parvitati timorem incutiat, praemium tamen bonae voluntatis, qua tanta excogitasti, pietas tibi divina rependat. Tunc arrepto itinere cum his qui missi fuerant ab imperatore, perrexerunt ad civitatem Ratisponam; ubi clerus et populus, ut imperator petiit, secundum morem ecclesiasticum unanimiter sanctum Wolfkangum elegerunt. Sicque eum cum universali legatione ad curtem regiam miserunt. Cumque in praesentiam Caesaris esset delatus, ante pedes ejus venialiter prostratus, se dixit indignum, indoctum, ignobilem, sub monachi professione degentem sine licentia sui abbatis nihil accipere debere; postremo ne sanctum locum sua foeditate violaret imploravit. Imperator autem videns deifice renuentem, magis de probitatis ejus dignitate certus, quoniam in eo speciale quiddam agnovit, quamvis reluctanti multumque gementi episcopatum commendavit. Deinde cum comitatu fideli multorum remissus, Ratisponam est ingressus, in qua cum canticis laeticiae et exultationis voce suscipitur, atque more pontificum inthronizatur, a clero et a populo summo pastori commendatur, necnon a Friderico archiepiscopo illiusque suffraganeis post aliquot dies in sacerdotem apostolicum ibidem consecratur. Quam ille consecrationem nolens vacuo secum portare vocabulo, die noctuque pontificali studiosissime excoluit officio. Non enim ob episcopale fastigium mutare voluit

monasticum habitum, sed quam intus habuit humilitatem, foris ostendit per operum bonorum claritatem. Memor etiam sententiae, quae dicit: Principem te constituerunt, noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis, non dominari quaerebat in clero, sed forma esse studuit gregi Dominico, tractans assidue quod per Ezechielem prophetam contra malos pastores dicitur: Vae pastoribus, qui pascebant semetipsos et non greges meos.

15

Perspectis ergo et cognitis rebus episcopii, beatus praesul Wolfkangus cum vidisset in civitate Ratispona monasticae vitae inreligiositatem, crebro suspirans dicere fertur: Si monachos haberemus, reliqua satis suppeterent. Cumque sui familiares quidam responderent, per multa loca monachos superabundare, dolens et lacrimans dicebat. O quam defecit sanctus! o quam diminutae sunt veritates a filiis hominum! Quid prodest sanctitatis habitum sine operibus gestare? Regulares monachi beatis aequiparantur angelis, saeculares vero monachi apostaticis. Haec autem ideo locutus est, quoniam cernebat monachos in beati Emmerammi martyris coenobio constitutos abbate carere et quasi oves errantes sine pastore. Per multa namque tempora consuetudo fuit in Ratisponensi ecclesia, ut qui antistites iidem essent et abbates. Sed hoc inde accidit, quia dum praesules coenobium praedictum ab imperatoribus vel regibus obtinentes in potestatis suae arbitrium redigerent, obeunte illo quem invenerunt, nullum deinceps abbatem substituere

curaverunt, verentes scilicet ne forte, si monasterio juxta regularis vitae usum pastor et rector praeficeretur, ipsorum abusiva potestas vel obsequium minueretur. Cum igitur eo modo episcopi monasterii bona retinerent atque distraherent nec monachis necessaria providere curarent, dabant eis licentiam undecumque possent acquirere, quibus in victu et vestitu egerent. Quae scilicet omnia sanctus praesul dolens et emendare volens, misit ad Treverense monasterium, in quo beatus Maximinus corporaliter requiescit, et inde quendam in regulari disciplina strenuum, nomine Ramuoldum, advocavit, qui quondam sub Heinrico archiepiscopo ejus concapellanus fuit. Hunc itaque assumens, in primis praepositum constituit, dehinc abbatem in Sancti Emmerammi coenobio ordinavit.

16

Quod quidam de consiliariis ejus indigne ferentes, dicebant: « Utquid tibi et successoribus tuis perdis bona ad Sanctum Emmerammum pertinentia? Laudant te multi, sed in hoc non laudant, immo vituperant. Utere ergo pontificis ac abbatis officio, sicut antecessores tui facere consueverant usque modo, ne carerent quarumdam rerum emolumento. Hujusmodi quippe insipientia est sapientiae sale condienda. » Quibus ille respondit, dicens: « Non erubesco insipiens et stultus dici propter Dominum. Nam novi illud apostolicum: Sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum. Hoc autem scire vos volo, quia numquam mihi imponam onus, quod portare non

valeo, episcopi scilicet et abbatis nomen mihi vindicando. Sicut enim, beato Gregorio attestante, indecorum est, ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio, ita nimirum noxium simulque turpissimum, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa. Sufficit namque episcopo ut summa vigilantia insistat pastorali officio, et abbati satis laboriosum providere fratrum salutem resque monasterii sui per omnia bene procurare. Unde etiam et ipse distribuere debet inter fratres officia, ut leviget onera sua. Ceterum, ut prosequar quae proposuistis, beati Emmerammi martyris bona, quae me pessumdare conquesti estis, perdere nolo, sed illi cui tradita sunt ac servorum Dei usibus omnimodis conservare volo. Ita etenim mihi optime famulantur, si illis, quibus deputata sunt quique exinde providendi constant, abundanter exhibentur. » Cumque haec atque hujusmodi verba plurima retulisset sanctus Wolfkangus, ita obstructum est os loquentium iniqua, ut ea quae prius vituperabant laudarent, dicentes: « Humanis divina, ut justum est, praetulisti; rationis nostrae nugacitatem et sapientiae tuae excellentiam ostendisti. Quid jam nobis restat agendum, nisi ut pariter collaudemus Dominum, qui Ecclesiae suae donavit te praesulem talem et tantum? Jure quidem Dominum per te laudamus in aevum; jure tibi totis paremus ad omnia votis. » Constituto itaque Ramuoldo abbate, non passus est beatus Wolfkangus eum vel sibi commissos monachos penuria ulla rerum victualium angustiari; sed eo modo ut animarum, ita et corporum

curam habens, talia tantaque praedia monachorum usibus possidenda contradidit, de quibus absque dubio non solum iidem monachi, sed etiam hospites et pauperes servitoresque coenobii sustentari ac procurari sufficienter possent.

17

Post haec quoque alia duo monasteria virginum in urbe Ratispona constituta, id est Superius et Inferius monasterium, ad regularis vitae normam studuit perducere. Hae enim quoniam sub canonicae vitae institutis degebant, et pro licito saecularibus negotiis sese ubique injungebant, occasione hujusmodi plurima inter eas spiritalis vitae dampna contingebant. Quae omnia cum beatus praesul jugiter attenderet et pro his corrigendis diu frustra laboraret, cogitavit ut in aliquo sui juris loco professionis monasticae virgines constitueret; cumque eas sibi subditas ad vitam perduceret regularem, aliae facilius ipsarum exemplis ad eamdem incitarentur religionem: quod et ita factum est. Nam in ipsius municipio civitatis ad Sanctum Paulum congregationem aptavit sanctimonialium; ex quarum consideratione ceterae quoque mutari coeperunt. Porro ipse sanctus praesul pro his Deo jugiter supplicans, tam divina revelatione quam humana auctoritate roborari meruit. Sed revelatio divina super Inferiori monasterio, ut accepimus, contigit ita. Solebat namque praedictus praesul tam nocturnis quam diurnis horis universa coenobia in urbe posita saepius adire, ibique et orandi causa, simul et explorandi quomodo Deo divinum servitium

illic ageretur, aliquandiu commanere. Cumque hoc modo in monasterio Inferiori, ubi sanctus Herhardus corporaliter requiescit, nocte quadam consisteret, subito sopori dedito idem sanctus Herhardus ei quasi veste humida indutus apparens dixit: Precum tuarum, quas Deo jugiter pro communi salute studes offerre, scias me fautorem esse. Unde sicut ego tuis, ita, quaeso, tu meis in hoc loco satisfacias votis. Quod enim me veste humida cernis indutum, scito ex hoc evenisse, quia a commorantium hic sanctimonialium lacrimis quidem assiduis, sed ita, proh dolor! frustratis, perfusus sum, ut per multum jam tempus nihil semet emendent, nihil ab his vitiis, pro quibus easdem lacrimas precesque suas ad me effundunt, abstinere curent. Quamobrem jura canonicae vitae, ex cujus occasione hactenus tanta neglegentia hic extitit, destrue, et monasticae vitae disciplinam instrue. Ex qua visione sanctus Wolfkangus certior factus, ad instituendam ibidem religionem monasticam summa se devotione accinxit. Quale autem idem venerandus praesul coelestis oraculi prodigium acceperit, cum in Superiori virginum monasterio monachicam vitam institueret, subsequentia verba declarant. Illuc ergo more solito adveniens, et ad celebranda missarum officia se praeparans, quasdam sanctorum reliquias, quae ibidem celeberrimae habebantur, sumpsit, et in illius altaris, in quo celebraturus erat missas, cornu sinistro posuit. Deinde in orationem se prosternens, precibus intimis a Deo poposcit, ut, quia saecularem vitam sinistra, spiritalem vero signat pars dextra,

si sibi placeret, illic canonica institutio, quae utique neglegentes quosque sinistrorsum trahit, permutari, et monastica vita, quae dextrorsum currit, institui: ita dignaretur revelare, ut antequam missas celebrandas consummaret, easdem reliquias a sinistro in dextrum altaris cornu suae gratiae nutu transferret. Completa itaque hujusmodi oratione, missas coepit celebrare. Interea vero juxta preces viri sancti reliquiae sanctorum praedictae, absque ullo tactu humano, de sinistra ad dextram altaris partem videntur coelitus transferri. Quo miraculo viso, gratias egit Deo indubitanterque etiam ibidem vitam instituit monachilem. Sic ergo beatus Wolfkangus pro institutione virginum monastica edoceri meruit revelatione divina. Cui videlicet revelationi adjutorium quoque humanum cooperando ita affuit. Per idem namque tempus quo gerebantur praedicta, Heinricus, Caesaris Heinrici genitor, ducatus monarchiam tenebat in Pagoaria. Hic igitur cum esset sollicitus cultor divinae religionis, id officii beato Wolfkango commisit, tam petendo quam jubendo, ut in monasteriis puellarum supradictis disciplinam vitae monachilis institueret. Tali ergo auctoritate vir Dei undique roboratus, tanto studiosius quanto licentius instabat, ut in omnibus virginum coenobiis, quae vel sub aliena vel sub sua ditione in urbe erant posita--nam illa duo supradicta duci, tertium vero, id est Sancti Pauli coenobium, episcopo subdebatur--unam eandemque sanctitatis regulam ac disciplinam institueret. In tantum autem, gratia divina largiente et beato Wolfkango corrigente, in eisdem

sanctimonialibus convaluit castitatis religio et regularis vitae professio, ut ipse dux praefatus, divino compunctus amore, filiam suam, vocabulo Brigidam, earum jungeret collegio. Sed et usque in diem hodiernum, meritis ipsius suffragantibus, tali vigent incremento virtutum, ut inter sanctimoniales ceteras videantur fore speculum. Idem quoque de Sancti Emmerammi monachis fas est dicere, quousque abbatem Ramuoldum, quem ipse praefecit illis, contigit praeesse. Post ejus vero discessum illorumque quos ipse instituerat, tunc peccatis exigentibus, sicut quondam Joseph mortuo filii Israel dura servitute carnali in Aegypto comprimebantur, ita et Sancti Emmerammi coenobitae, multis pseudopraepositis succedentibus, omnimoda spiritualis vitae destructione contriti sunt. Sed haec omittentes ad proposita redeamus.

18

Cum ergo hoc quo jam dictum est modo sanctus Wolfkangus desudasset super institutione monastica, non minori quoque studio sese accinxit ad instituenda ordinis canonici jura. Quem quia propter antecessoris sui Michaelis episcopi invalitudinem destitutum invenit, omni sagacitate et industria emendare studuit, primum quidem ut sufficientiam victus et vestitus canonicis affatim exhiberet, deinde ut post se custodes idoneos provideret. Disposuit etiam ut in refectorio simul comederent, simul dormirent, ne claustrum incongruis horarum spatiis egrederentur, ne silentii statuta frangere conarentur. Juniores

ut scolaribus studiis interessent praecepit, seniores vero ut psalmodiis vel lectionibus aut orationibus vacarent decrevit. Ut autem adolescentes in capiendis scientiae liberalis noticiis forent agiliores, frequenter voluit tabulas eorum cernere dictales. Plerosque etiam eorum proficiendi causa beneficiis incitavit; qui autem desides erant et neglegentes increpavit.

19

Monasticis ergo et interioribus rebus rationabiliter ordinatis, discretus Dei cultor nequaquam exteriora omisit providere; sed sicut urbanis et coenobitis documenta dedit, ita etiam totam perlustrans suam diocesim, cunctos salutiferae praedicationis odore adspersit. Quapropter cum missarum sollemnia celebrasset ex more, in tantum plebem assuefecit ecclesias frequentare, ut per dies sollemnes vix domi remanere viderentur custodes. Ad praedulcem enim tanti pontificis exhortationem certatim sexus utriusque turba confluere solebat, quam illuc fragrantia caelestium aromatum adduxit, apium videlicet instar, quas post se trahere videtur mellis odor. Quibus Pater pius summopere desiderans esse aptus et utilis, in disputatione regni caelestis perplexis ac sophisticis minime utebatur sententiis, sed sic melliti oris dulcedinem per quandam ineffabilem temperabat austeritatem, ut simplici et optimo genere locutionis tangere videretur intima cujusque cogitationis, talique arte ex nonnullorum oculis lacrimarum eliceret imbres. Hanc siquidem a Spiritu sancto acceperat gratiam, ut hi, qui

praedicanti assisterent eumque intente audirent, raro aut numquam abscederent ab ejus praedicatione sine lacrimarum effusione. Quo pergrandi bono, a largitore omnium bonorum concesso, per malitiam suam sauciatus humanae salutis inimicus, invidiam, quam semper habebat, quibus poterat viribus contra illum exercebat.

20

Nam die quadam cum in urbe Ratisponensi ad populum solito more concionaretur, diabolus subito concitavit turbinem, et cum turbine tumultuosam turbationem, ac nihilominus cum turbatione confusum murmur populi et clamorem, necnon super tectum ecclesiae fragorem dedit ingentem, et intra ecclesiae receptacula pulverem dispergens ac nebulam, aliquorum obtutibus caliginem infudit tenebrosam. Quibus ex improviso visis et auditis populus perterritus, immo, quod pejus erat, pene mente alienatus, coepit concurrere et discurrere, incertus in quam partem se tutius ac rectius posset convertere. Interim audiebantur voces hinc dicentium: In urbe grande saevit incendium; inde clamitantium: Ecce seditione facta multorum gladiis caeduntur jugula. Cumque pro clamoribus hujuscemodi sedandis multum, sed incassum, fuisset laboratum, tandem qui erant tantis inimici machinationibus ludificati, ita gregatim eruperunt de ecclesia, ut vix pauci remanerent in illa. Tunc episcopus, quem tantae commotio tempestatis propellere nequivit, clamavit et dixit: Domine Jesu Christe, solita fidelibus tuis gratia concede, ut hodie videant

gloriam nominis tui et confusionem diaboli. Quae verba secuta est serenitas aeris, et serenitatem recursus in ecclesiam plebis. Cui venerabilis antistes mox sacrae doctrinae verba effundens, adeo illa die, sibi Spiritus sancti gratia dulcedinem sermonis instillante, profuit, ut manifeste inimicum vicerit vel fugaverit, qui perturbationis nimietate ad horam pene omnibus nocuit. Unde et postea fidelium devotio hanc consuetudinem pro lege coepit habere, quo per stationes episcopum turmatim praevenirent et sequerentur, ac praedicationis erogationem summa affectione amplecterentur.

21

Alio quoque tempore, beato Wolfkango in basilica sancti Pauli apostoli celebrante missarum sollemnia, plebs more solito aderat multa. Cumque eum ex astantibus quidam miles stolidus veste humili adspiceret indutum, atque dehinc sacerdotalibus vestimentis videret infulatum, plebeia stoliditate despexit, et cordis ore murmurans, dixit: O quam insipiens fuit imperator illo tempore, quo pannosum istum ac despicabilem in pontificali promotione praetulit potentibus personis, quae abundant in regionibus suae ditionis. Quam murmurationem, qui novit cogitationes hominum, eodem momento et clementer increpavit et evidenter ad emendationem hujus vitii manifestavit. Nam ut in Evangelio ad cogitata respondit Dominus, ita hujus hominis cogitatam murmurationem ad tempus non abscondit, quo et in praesentiarum corrigeretur ac murmu-

rationis malum in futurum ab aliis devitaretur. Nimio quippe terrore subito correptus, asstantium sustentatione vix residere potuit Quem cum videret dominus suus tremebundum et pallidum, ilico accurrens sciscitatus est, quid haberet vel quid pateretur. Tum ille sacerdotibus adhibitis confessus est, quia contra virum Dei male cogitaverit et ob hoc periculoso timore perculsus sit. Quo audito, idem dominus ejus, putans illum remedio facili posse curari, profectus domum vexit secum, et aliquot diebus retinens curam exhibuit. Sed cum nullatenus ibidem posset curari, reduxit eum in civitatem Ratisponam, ubi et illi contigit hujusmodi infirmitas. Ibi ergo ad episcopum veniens, cum vellet aegroti hominis aerumnam et suam exponere querelam, vir Dei praeveniens illius sermonem dixit: Tace, scio quid velis. Et conversus ad vicedominum Tagininum ait: Frater, tolle aquam benedictam juxta lectulum meum sitam, ac sparge super hominem prae foribus cubiculi stantem. Qui parens jussis, respersit aqua virum benedicta. Ipse vero episcopus contra ostium crucem faciens, verba quaedam salutifera tacite protulit, et sanatus est homo in illa hora.

22

Videtur jam dicendum, quali conversationis usu cotidie constrinxerit semetipsum. Tanta siquidem observantia vixit, ut pro exempli materia jure propalari possit. Quamvis enim universa illius gesta nesciamus et quae scimus digne proferre nequeamus, pauca tamen e pluribus utcumque exprimere temptamus. Postquam igi-

tur praesulatus apicem suscepit, non melioribus vestimentis, non delicatioribus cibis, non mollioribus lectisterniis, quam antea, fuit contentus. Vigiliis quoque et orationibus, quibus antea solebat, praesul factus persistebat. Nam saepius circa mediam noctem tam latenter de lecto surrexit, ut eorum aliquis, qui coram ipso dormiebant, raro sentiret; intransque in ecclesiam, ita obseravit illam, ut quid intus ageret nullus hominum intellegere posset. Ibi ergo usque matutinas vigilans permansit ad horas. Finitis vero matutinalibus canticis, si nondum lucescebat, pro lassis artubus recuperandis, vestitus parum dormiebat, et hoc totum, acsi fuisset in claustro, agebat cum silentio. Cumque necessarium foret, ut post primam loqueretur--prius enim lectioni vacabat--, alloquio communi fuit gratissimus, et in tractandis ac disponendis rebus acumine consilii providus. Quanta etiam observatione corporis et sanguinis dominici sacramenta celebraverit, quantisque suspiriis et lacrimis per spiritum contribulatum summo sacerdoti se mactaverit, impossibile nobis est replicare. Porro refectionis tempore non solum se, sed etiam convivantes, ne se per temulentiam ingurgitarent, observabat; ceterisque avide manducantibus, ipse parcius gustabat, intendens magis lectioni, quam suae semper interesse voluit refectioni. Mendici et pauperes, quos ipse vocabat dominos et fratres, coram se residebant in subselliis, ut caute perspiceret quomodo ministraretur illis. In his utique se credens Christum suscipere, omnimodo solebat eos venerari et reficere. Si forte plures adessent, pauperrimi

introducebantur. Nullus tamen eorum qui foris remanebant absque elemosinae donis vacuus discedebat, quia omnium escarum, quae ad mensam ejus deferebantur, portio tanta reservabatur, ut non solum pauperes deforis remanentes, sed etiam circumquaque in habitaculis commorantes recrearentur. Surgens autem de prandio, reliquum tempus consumpsit legendo. Vespertinis vero laudibus expletis, ni legitimum interrumperet jejunium propter commanentes coenabat. Ingens ibi reverentia, vanitas nulla ibi habebatur. Post completorium ni orando nihil prorsus loquebatur. Talis itaque erat ei consuetudo cotidiana.

23

Inter haec etiam egregius pastor pagenses sacerdotes, qua cautela populum Dei baptizarent et docerent subditos, sollicitus investigavit; sacramentalia vasa, missalia vestimenta, libros, chrismatis observationem quali tractarent industria, disquirit; et prae omnibus, ut castitatem sequerentur, milies inculcavit, subjungensque inter cetera dixit: « Quidam ita diabolicis falluntur deceptionibus, ut credant, quamvis in peccatis jaceant, illius sacrosancti cibi ac potus perceptione se purgandos. » Testimonium quoque intulit propheticum dicens: Dilectus meus in domo mea male operatus est; numquid carnes sanctae mundabunt eum?; et illud: Operiebatis lacrimis altare meum, ait Dominus, sed non respiciam ad sacrificium, nec accipiam quid de manu vestra. « Quisquis igitur in sordibus est, det honorem

Deo et non praesumat ad ejus sacramentum impudenter accedere, donec lavet per poenitentiam maculas immunditiae. »

24

Sub ejusdem sancti praesulis temporibus accidit ut, vini penuria, quidam cum aqua vel aliis potuum generibus missarum celebrarent sacramenta. Quod vir Dei comperiens, tantum effudit lacrimarum imbrem, ut crederetur sui corporis amittere sospitatem. Cum autem acutis verborum redargutionibus eos qui talia praesumebant feriret, et illorum defensiones, licet inanes, quod non possent acquirere vinum, audiret, mox omnes vitii hujus occasiones abscidit hoc modo. Praecepit namque, ut per singulos menses 12 presbyteri venirent, et de cellario suo vinum acciperent aliisque dividerent. Cujus caritativae distributioni convenienter aptatur ille psalmistae versiculus: Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in saeculum saeculi.

25

Cum igitur spiritualis pastor tali super gregem sibi commissum custodia vigilaret, in eos etiam qui sub aliorum praesulum tutela fuerant, misericordiae viscera exhibebat. Si enim a quoquam illorum indicaretur sibi, quod aliquod vel in divinis vel in humanis rebus pateretur dispendium, non aliter quam qui sustinuit condolens, verbis et rebus impendel at auxilium. Qua de re familiaribus suis frequenter mussitantibus cur ita face-

ret, quia unumquemque suus rector providere debuisset, dedit responsum dicens: « Elemosina Graecum est vocabulum, apud nos autem interpretatur opus misericordiae. Omnia quippe bona opera, quae in hac praesenti vita quique fideles operantur, hoc uno nomine compaginantur. Convenienter enim opus misericordiae exercet, qui primo semetipsum et alios sibi subjectos in Domino, placita conversatione non sinit egere, deinde, sicut ait Apostolus: Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, suos non cessat proximos adjuvare. »

26

Quodam tempore cum famis acerbitas multos mortales premeret et propter hanc necessitatem infinita populi turba ad beatum Wolfkangum veniret, ille convocatis praepositis jussit, ut unicuique de longinquis regionibus venienti quantum vellet darent, eo tamen tenore, ut cum domum repedarent, dimidiam ipsius annonae partem pauperibus erogarent; ipsosque dispensatores, ne munera super hac erogatione acciperent, artissimis obligavit juramentis. Cumque in eadem famis tempestate quidam negotiatores, coemendi causa frumenti, cum carpentis praeterissent, ubi sanctus praesul mansitabat: mox comperientes ibidem esse eundem praesulem, speciosa elegerunt vasa, cum quibus propinando ministratur, et pro oblatione ei miserunt. Ille vero, sicut erat laeto vultu, vascula quidem suscipere jubebat, sed cibis et potibus referta cum gratiarum actione remittebat. Deinde triticea largitione consolatos

ea qua superius dictum est ratione, gaudentes remittebat.

27

Ut autem sancti praesulis major adhuc benignitas cognosci queat, unum ejus memorabile factum patefiat. Quoniam ergo semper pauperes in ejus vicinitate commorabantur, unus eorum cubiculum intrans, de cortina quae pendebat ad lectum ejus partem abscidens non parvam, festinanter aufugit. Unus autem de inquilinis quod factum est videns, pedetentim secutus est reum, et apprehendens, quia flagellare non ausus est, illum beato viro praesentavit. Quo facto, circumstantes, ut ille reus diris castigaretur verberibus, flagitando insistebant. At ille mansuetus, cui derelictus est pauper et qui semper orphano fuit adjutor, per quasdam rhetoricas defensiones asserens, majorem culpam esse eorum qui observare cubiculum debuerant, reum excusavit. Deinde conversus ad pauperem, cur ita fecisset interrogavit. Pauper vero tremebundus, utpote metuens poenis magnis implicari, indumenti inopiam se questus est pati; hocque nuditate pro bavit. Tunc vir Dei per viscera misericordiae commotus, omnimode excusavit eum dicens: « Si bene vestitus fuisset, nequaquam hoc furtum fecisset. Quapropter ex nostra munificentia, licet serius, accipiat vestimenta; et si ulterius cum vestes suppetunt tale quid perpetraverit, tunc demum luat commissa. » Quibus dictis, non solum iracundiam accusantium mitigavit, verum etiam

animos eorum ad elemosinae largitatem provocavit.

28

Aliquo modo jam dictum est quantae pietatis et compassionis sanctus iste fuerit; nunc verbis subsequentibus agnoscatur quam perspicacis ingenii foret contra hereticam pravitatem. Nam sicut ab initio nascentis Ecclesiae non defuerunt, per quorum os malignus hostis contra fidem catholicam latrando locutus est vanitatem, sic Deo disponente non defuerunt defendentes fidei sanctae veritatem. Quidam igitur hereticus Andabatarum more quod Verbum caro factum est oppugnans, dixit: « Si Verbum, non est factum; aut si factum, non est Verbum. » Cum autem hoc multa intonaret eloquentia, accidit ut sanctus Wolfkangus illo adveniret, et a Caesare Ottone rogaretur talibus respondere. At ille, sicut erat in spiritu humilitatis: « Quoniam, inquit, in habitu sumus monachico, contendere non licet. » Quo dicto, ille hereticus, contumacia plenus, iteravit praedicta verba. Tandem Christi propugnator coactus ait: « Quia non per spiritualem, sed per carnalem medicandus es antidotum, dic quid sit accidens. » Ille vero multum arroganter: « Accidens est, inquit, quod adest et abest praeter subjecti corruptionem. » Rursumque praesul: « Quot formarum sit accidens, edicito. » At ille protinus, sicut credimus, Dei omnipotentis confossus sagitta, conticuit. Theologus autem a Caesare simul et ab aliis efflagitatus, quamvis multum renuerit, pro eo quod erat impeditioris linguae, succincte

disseruit: « Accidens est, inquit, quadriforme: unum quod nec accidit nec recedit, ut acilus et simus; aliud quod accidit et recedit, ut saturitas et dormitio; tertium quod non accidit et tamen recedit, ut infantia et pueritia; quartum quod accidit et non recedit, ut senectus et canities. Hac ergo similitudine Filius, qui est virtus et sapientia Dei Patris, cui nihil impossibile, pro redemptionis nostrae causa induit quasi per inseparabile accidens humanitatem, non amittens divinitatem. Sed haec omnia cum oculis fidei perspicienda sunt, quia, sicut beatus Gregorius dicit: « Fides non habet meritum, « cui humana ratio praebet experimentum. » His et aliis salubribus verbis audientium corda in tantum condivit, ut ille filius Belial pro errore satisfaciens, ab egregio doctore veniam postularet. Vir autem Dei promptior ad ignoscendum quam puniendum, aliquam ei poenitentiam injunxit, et ne ultra profanum illud reciprocaret verbum, sub testimonio Christi et sub anathemate interdixit.

29

Inter tanta pietatis studia videtur pandendum quid etiam famulus Dei egerit super gente Poemorum. Haec namque gens noviter per Christianam imbuta fidem, sacrilega idola, licet tepide, abjecit; sed quomodo catholicam exequeretur religionem, quoniam caruit pastore, prorsus ignoravit. At medius Otto Caesar, divinae cultor praecipuus religionis, a glorioso duce Heinrico ceterisque fidelibus est interpellatus, ut quod apud ipsam gentem inchoatum esset, pro Domini

amore regali potestate perageret. Talibus igitur petitionibus Caesar libenter assensum praebuit. Sed quoniam Poemia provincia sub Ratisponensis ecclesiae parrochia extitit, peragi non potuit, nisi ipsius antistitis praesidio. Unde rex, legatione missa ad episcopum, petiit ut, acceptis pro parrochia praediis, in Poemia sibi liceret episcopatum efficere. Tunc vir Dei nimium laetatus in his quae dicta sunt sibi, primates suos convocavit, exquirens ab eis consilium, quomodo Caesari conveniens redderet responsum. Illis autem ne petitioni tali consentiret unanimiter consiliantibus, dixit: Pretiosam igitur margaritam sub praedictae latentem provinciae terra conspicimus, quam ni venditarum comparatione rerum non acquirimus. Ideoque audite quae dico. Ecce ego me meaque omnia libenter impendo, ut ibi domus Domini per corroboratam scilicet ecclesiam stabiliatur. Haec ergo memorans, consensurum se Caesari remandavit. Cumque tempus peragendi concambii venisset, tanta favit alacritate ut ipse privilegium componeret.

30

Sed neque hoc silemus, quia aliquando per prophetiae spiritum ea quae ventura erant quasi praesentia vidit. Quod maxime in provectibus liberorum praecipui ducis Heinrici patescit. Cum enim ad eum, sicut saepe solebat, causa benedictionis duceretur speciosissima illius proles, Heinricum, qui postea Dei nutu rex est effectus, praenominavit regem; fratrem vero ejus Brunonem appellavit antistitem; sororem eorum majo-

rem reginam, alteram autem, quam baptizavit et de sacro fonte suscepit abbatissam nuncupavit. Haec itaque et multa alia, quae ex ore ejus audivimus, sicut ipse praedixit, impleta cernimus.

31

Alio quoque tempore cum idem beatus Wolfkangus inclinato jam die in vicum venisset quemdam, qui vulgo Egilolfesheim dicitur, legatario cuidam jussit, ut in die sequenti omnes circumquaque habitantes, qui opus haberent confirmatione, quantocius venire intimaret. Qui legatarius mox implere jussa cupiens, et ad equum sternendum currens reperit eum furtim sibi sublatum. Quamobrem nimium tristis et dolens, quid facturus esset ignorabat. Amor enim simul et timor compellebat eum celeriter implere jussa, sed implendi facultas erat nulla; quia nec spes in caballo altero requirendo, nec vires fuerant, ut tanta velocitate legationem sibi indictam perficere posset ambulando. Praeterea terra imbre tunc nimis irrigata, pediti itinera praebuit ingrata. Hujusmodi igitur angustiis aliquandiu haesitans quid faceret, tandem confisus in Domino elegit ut ambulando jussa perficeret. Cumque in nocte tenebrosa huc illucque progrederetur et in via lutulenta saepius laberetur, clamare coepit: « Miserere mihi, Domine, miserere mihi, et tu, mi senior Wolfkange, attendens, quantum laborem modo patior, per tua jussa discurrendo et labendo. » Cumque haec aliquotiens gemebundus diceret, prospexit comminus caballum quemdam cum freno sellaque imposita asstare. Arbitratus autem

eundem caballum non sine aliquo asscensore ibidem commorari, coepit diligentius intueri, si quis forte cujus esset prope maneret, pariterque vociferans interrogavit, si aliquis ibi assit, sed illo diu vociferante et interrogante, cum nullus responderet vel adesset, asscendit ipsum equum, implevitque domini sui praeceptum. Facta autem die, multisque qui vocati sunt ad confirmationem in vicum supradictum convenientibus, inventum equum legatus obtulit coram omnibus, exquirens ab eis diligenter, cujus idem foret equus. Verumtamen nec tunc nec postea inventus est ullus, qui hunc diceret esse suum. Ex qua re et legatus ipse et alii sentiebant, quantam gratiam Deus sancto praesuli Wolfkango concesserit, qui se invocantes etiam absens adjuvare potuerit.

32

Cum Caesar Otto medius, propter injuriam sibi factam Francorum partes invadens hostili manu, usque Parisium perveniret, in redeundo venerat ad quendam fluvium, sui crepidinem alvei tumescentibus undis exuperantem. Multis autem ibi periclitantibus et vitam in aqua perdentibus, verus Dei cultor cum suis appropinquavit, videnque tam ingens periculum, respexit in coelum et se suosque fideliter benedicens, ipsum intrepide monuit transire fluvium. Adhuc vero illis prae timore cunctantibus, et Francis a tergo acriter impugnantibus, ille primus sui comitatus per nomen Domini, quod semper in ore sonuit, fluvium transiens, sequentes prosperavit, nullusque suorum quicquam periculi sustinuit.

Tunc omnes prae gaudio mirantes et Dominum laudantes, vir humillimus, ne pro miraculo hoc eum publicarent, obnixe rogavit.

33

Aliud ejus mirabile factum, ut subjecti praepositis subjaceant, videtur inserendum. Quadam namque die, cum de divina, ut solitus erat, religione necessaria quaedam tractaret cum clericis suis, quidam illorum, cui vocabulum erat Buozzo, minus caute respondit. Sanctus vero famulus Dei velut ex conspersione paululum irascens, devotando suppliciter suis maledictum oculis ingessit. Mox hujusmodi maledictione finita, ille praedictus homo gravem passus est oculorum dolorem. Cumque postea beatus praesul videret eum in choro sedentem cooperto capite, sicut mos est aegrotantium in oculis, misericordia motus accessit ad eum, et quid doloris pateretur exquirit. At ille dolorem oculorum questus, humiliter ab eo benedictionem postulavit. Cujus dolori compatiens sanctus vir, oculos ejus signavit, sicque sanitati pristinae restituit. Sed ne pro hoc signo divulgaretur, quasi pro medela faciem lavare jussit.

34

Cum idem praesul tempore quodam sederet juxta cementarios apud Sancti Pauli monasterium, mulier quaedam ab immundo vexata spiritu ante illum deferebatur. Sed mox ut ante praesentiam ejus venit, cadens in terram misera-

biliter coepit fatigari. Sanctus autem Dei famulus suspirans, ad nos, qui secum tunc fueramus, dixit: « Si dignus essem quicquam ab omnipotente Deo impetrando accipere, pro nulla re libentius Deum deprecarer, quam ut suum plasma dignaretur a maligni hostis incursu liberare. Hoc autem illis qui digni sunt a Deo exaudiri relinquentes, nos vel aliquos psalmos compatiendo interim dicamus. » Tunc psalmodia imposita, lacrimabiliter pro ea orationem fudit. At illa jacens quasi dormiendo, per omnia membra contremuit. Interea nobis quid facturus esset intendentibus, ille suspiciens: « Tollite, inquit, eam, domumque reducentes, si possit, aliquid reficite. » Qua sublata et refecta, nos eam liberatam esse comperiebamus, sed nemo nostrum ausus est diffamare.

35

Item alia mulier a demonio obsessa coram illo deducta est. Vir autem Dei favores humanos fugiens, ad eos qui ferebant dixit: « Quid mihi vestros advehitis infirmos? Ducite eam in ecclesiam orantes pro illa; forsitan in hoc Deus vos exaudiet. » Et quoniam tempus erat congruum, mox sequens missam celebravit. Qua celebrata, qui aderant omnes praeter infirmam exiebant. Unus autem de capellanis sub saugmario abscondens se filtro, quid acturus esset, diligentius intuebatur. Porro sanctus vir, brevi oratione completa, egredi coepit. Cui eadem mulier demoniaca obviam stans, solito more bacchata est. At ille confidens in Christum, quasi percutere eam vellet, palmam extendit, occulteque dixit: « Exi,

nequissime. » Tunc, sicut ille qui absconditus erat fatebatur, intolerabilis foetor sentiebatur. Deinde mox liberata cecidit, et Deo gratias egit. Beatus autem praesul egressus dixit qui astabant ministris: « Ite citius, et mulierem illam de ecclesia ducite, et si velit, date illi manducare, pariterque ne ulterius, pro hac causa ad nos veniat interdicite. » Quibus verbis satis declaratur, quanta sollertia qualique industria omnem fugerit intentionem cenodoxiae, malens interdum se immitem simulare quam hominibus placere.

36

Inter haec etiam quid vicedomino suo, cui nomen Tagini, cujus quoque superius mentionem feci, contigit, non praetereundum videtur. Is etenim praecipue sancti viri Wolfkangi familiaritate fungebatur, et merito, quoniam per omnem fidei profectum ejus se subdebat obsequio. Dum igitur essent Weltinopolim in aestatis tempore, quadam die, sicut aestivis solent temporibus, tonitrua cum coruscationibus mugire coeperunt. Qua de re episcopus et qui se um fuerant perterriti, cum omni precum diligentia se munierunt. Cumque nimio tonitruum coruscationumque terrore afficerentur, tandem tam gravis ictus tempestatis tremendae intonuit, ut ipsius habitaculi murus ex magna scinderetur parte. Tunc et praedictus vicedominus ita exanimis effectus corruit, ut omnes qui aderant existimarent eum aut mortuum aut cito moriturum. Praesul autem manu comprehendens eum erexit, et ut viriliter ageret et in Domino cor ejus confortaretur ad-

monuit; sicque semivivum reddidit sanum. Ipse etiam vicedominus postmodum serenissimi regis Heinrici munificentia Parthenopolis archiepiscopatus sublimatur dignitate .

37

In territorio Rubilocensis ecclesiae quidam homo contraria valitudine per tempus diuturnum adeo tabefactus est, ut pene per annum integrum fastidio edendi laboraret et alimentorum solatia, quae sospitatis gratia exposcit, percipere non potuisset. Hic itaque ad sanctum Wolfkangum legationem mittens, ut ab ejus pietate remedium aliquod consequeretur, suppliciter exorat. Quo audito, vir Dei omnimode excusavit, dicens, se non tanti esse meriti, per quod hujusmodi virtus posset adipisci. Cumque diu tractaret popularem effugere favorem et aegroti adimplere petitionem, velut ob aliam causam missas celebravit, et per fidelem presbyterum infirmo corpus Dominicum transmisit. Quo accepto, paululum obdormiens, deinde cibi potusque refectionem suscipiens iterum quietis usus est supplemento. Sicque mentis et corporis sanitate recepta, Deo gratias agens surrexit, et postea incolumis permansit. Ad haec etiam si retexere volumus, quibus manum pro benedictione imposuit, et quot gustato pane quem benedixit ab infirmitate liberabantur, taediosum forsitan lectori videbitur. Unde his omissis, ad ejus transitum properemus scribendum.

38

Igitur post multa pietatis et aequitatis opera, quibus Deo servire studebat quibusque ecclesiam sibi commissam regebat, saepe nominatus saepiusque nominandus venerabilis praesul Wolfkangus, cum Ratisponae constitutus, rerum necessitate poscente, in orientalem Pagoariae regionem iter suum destinaret, febricitare coepit. Quam corporis molestiam vir Dei non solum vigiliis et orationibus, sed etiam elemosinis quasi praescius futurorum praeveniens, totum quod habere potuit per manus pauperum in gazophylatium Christi transmisit; sicque partes orientis petiturus, illi qui nescit occasum sedulis precibus vitae suae commendavit excursum. Cumque per Danubii decursum ventum esset ad locum qui dicitur Puppinga, ultra tendere non valebat, quia tempus resolutionis instabat. Ibi ergo, superna se visitante gratia, cognoscens, cito fore complenda quae sibi per visionem olim fuerant revelata, jussit, ut in oratorium beati Otmari, quod ibi situm erat, portaretur, et ante altare ejus deponeretur. Quod cum factum esset, aliquantulum ex infirmitate convalescens, resedit, et per confessionem primum se expiavit. Deinde omnes qui aderant pro fide, spe et caritate satis luculenter admonens, eos ac universos sibi commissos cum intimis suspiriis Deo sanctisque ejus commendavit; sicque, viatico sumpto, humotenus se prostravit. Tunc aeditui sive cubicularii ejicere temptabant de ecclesia omnes, exceptis familiaribus secum ex more commanentibus. Quos vir Dei prohibuit dicens: Reserate ostia, nullum qui velit introire prohibete. Non enim nos, qui sumus mortales,

erubescere debemus nisi ex malis operibus, cum mortis debitum necessario exsolverimus; quando quidem Jesus Christus, qui nihil morti debuit, ferme nudus mori non erubuit in cruce pro generis humani salute. Adspiciat quisque in morte nostra, quod paveat et caveat in sua. Deus misereri dignetur et mihi misero peccatori mortem nunc subeunti, et cuique eam timide ac humiliter adspicienti. Haec cum dixisset, reverenter oculos clausit, ac velut in somno pausans, in pace quievit.

Sic animam sacris coelorum reddidit astris. / Si quaeris tempus, lector, quo contigit istud, / Anteriore die fuit ingrediente Novembre.

39

Cum haec omnia nocturno tempore finirentur, sequenti mane funereas exequias parantes coeperunt anxiari unde possent episcopum acquirere Interea venit Juvavensis praesul venerabilis Hartwicus et Aribo comes quidam, viro Dei inte laicos carissimus. Hos quoque illo adventuros, nocte praeterita venerabilis praesul Wolfkangus innotuit, post longa silentia et corporis molestiam relaxatam ad asstantes subito dicens: Mundate domum, parate hospitium, quia hodie ad nos venient hospites boni. Et ut credatis, quia verum dico, hoc erit vobis signum: naris in qua ferebantur bona domni Hartwici archiepiscopi et Aribonis praefecti naufragium in Danubio perpessa est; sed per misericordiam Dei homines salvi facti sunt, et iidem domini mox post obitum meum huc adventuri erunt. Factumque est ita;

et ab eisdem advenientibus una cum populo fidelium copioso corpus beati Wolfkangi susceptum, in die a transitu illius septimo ad civitatem Ratisponam honorifice est perlatum. Ubi cum apud Sanctum Petrum fuisset susceptus, ac vigiliarum missarumque celebrationibus Deo foret commendatus, sustollentes cum magna reverentia, portabant eum per singula urbis monasteria, novissime vero ad ecclesiam beati martyris Emmerammi, cujus honorem, dum vixerat, intimo affectu excolebat. Qua missarum sollemniis et exequiarum officiis rite peractis, magnifice atque honorifice ibidem sepultus est, in ordine pontificum duodecimo, satis congrue numero sacro in tali viro definito; in quo Dominus miraculis variis postea manifestavit, quia hunc cum principibus populi sui collocavit.

40

Post felicem sancti praesulis Wolfkangi excessum plurimas virtutes et signa ostendere dignabatur gratia divina per illum; quorum quaedam, neglegentia et oblivione faciente, ad cognitionem nostram minime pervenerunt, quaedam vero relatione fideli comperta, prout possumus, explicare temptabimus. Et hoc in primis dicendum, quia, cum provinciales una cum civibus loci ipsius, quo sanctus praesul defunctus est, convenirent, ut meliorem et majorem basilicam construerent--nam de lignorum materia prior erat aedificata,--quadam die murali insistentibus operi, quidam adductus est energuminus. Quem artifices miseratione divina moti apprehendentes, in illum

locum, ubi sanctus Dei famulus spiritum exhalavit, prostraverunt; ubi mox per sancti viri merita sanitatis recepit gaudia. Deinde etiam locus ille a diversis languentibus frequentabatur, et multi restitutione sospitatis sibi consolabantur, quia, ut beatus Gregorius dicit, plerumque accidit, ut majora ibi quo sanctorum reliquiae habentur proveniant miracula, quam ubi eorum recondita sunt corpora.

41

Homo igitur pauperculus quidam, qui ob criminum multorum perpetrationem circulis ferreis in utroque brachio fuit constrictus, et ex hoc gravissimis cotidie suppliciis afflictus, cum multa sanctorum loca pro ejusdem cruciatus remedio commissique sceleris abolitione perlustrasset, divina tandem miseratione respectus, ferri ligamen, quod in uno gestabat brachio, per Sancti viri Adalperti merita amittere meruit. Deinde etiam, quoniam sancti Wolfkangi famam per longinquas audivit regiones, ad Ratisponam veniens, ibique ante sepulchrum ejus orationi insistens, alterius circuli cruciatu absolutus est.

42

Heinrico rege necdum caesaris vel imperatoris dignitatem obtinente, apparuit sanctus Wolfkangus in somnis visione tali. Visum namque est ei, quod manens in Sancti Emmerammi ecclesia, accederet orandi gratia ad beati Wolfkangi sepulchrum in ecclesia eadem situm. Cumque ibidem

Deum sanctumque Wolfkangum precibus intimis conaretur exorare, subito videbatur ei ipse sanctus asstare et hujusmodi verbis eum appellare: Intuere diligenter litteras in muro, qui est secus tumulum meum, scriptas. Erat autem ibi, sicut videbatur, solummodo scriptum: Post sex. Evigilans vero Heinricus rex, tractatione diuturna secum revolvit paucissima hujus visionis scripta. In primis ergo arbitratus, quod post sex dies esset moriturus, multa dispensat pauperibus. Cum autem sex dierum numerus praeteriret, et nil in se corporalis molestiae sentiret, putavit, ad sex menses pertinere, et eadem coepit timere. Transacto vero et hujus numeri spatio, nihilque eo infirmitatis passo, arbitratus est hunc numerum ad sex annos pertinere, ideoque quae et supra coepit timere. Cumque sex annorum numerus integer pertransisset et septimi anni dies revolutus venisset, caesaris dignitatem per apostolicam suscepit consecrationem. Tunc tandem sentiens qualis esset sua visio, gratias egit Deo sanctoque Wolfkango, qui sibi talem revelare dignatus est dignitatem.

43

Quidam homo caecitate multatus ad sepulchrum beati Wolfkangi accessit. Cumque ibi preces uberrimas effudisset, subito visu recepto exauditus, Deo sanctoque praesuli gratias egit.

44

Alio quoque tempore mulier quaedam debilis pro spe recuperandae salutis deportata est a suis in ecclesiam beati Emmerammi martyris. In qua dum ante altaria reptando magis quam ambulando petitione sedula sanctorum exquisisset suffragia, tandem ex labore vel aegritudine fatigata, secus tumulum sancti praesulis Wolfkangi resedit humi. Cumque misella corpore ac mente inclinata, ejus precibus et meritis se adjuvari exoraret, subito lateris ceterorumque membrorum contractio nodosa est soluta ac tam vehementer disrupta, ut sanguinis effusio difflueret in pavimento. Tunc mulier primum exterrita prae timore coepit clamare; deinde exsiliens sana, grates reddidit Deo sanctoque Wolfkango.

45

Homo quidam nimis aegrotus orandi gratia venit in beati Emmerammi ecclesiam. Ubi dum se sanctorum meritis postularet liberari ab inhaerente sibi diutina aegrotatione, demum decubuit juxta sancti Wolfkangi tumbam; ibique feliciter soporatus, quendam virum statura procerum et canicie venerandum asstare vidit, atque ab eo dictum audivit: Ut quid tu hic, aut cujus rei gratia advenisti? At ille respondit: Domine, propterea huc miser veni, ut saner a languoribus, quibus jam per annos plures laboravi. Tunc venerabilis heros virga pastorali, quam gestare videbatur, tangens eum, dixit: Surge citius. Ecce enim sanus factus es. Mox qui jacebat quasi mortuus, per merita praesulis Wolfkangi a somno aegritudinis excitatus exsilivit, et prae gaudio clamans in

quantum potuit, Deum sanctosque illius laudavit.